

УДК 027.7:37.091.2

А.П. Філіна,

*к.філ.н., провідний бібліотекар, Наукова бібліотека
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв,
вул. Ентузіастів, буд. 21, кв. 98, м. Київ, 02154, Україна
library@dakkkim.edu.ua*

А.В. Скабодіна,

*завідувач, Наукова бібліотека Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв,
вул. Московська, буд. 39, кв. 41, м. Київ, 01015, Україна
alskabodina@gmail.com*

ІННОВАЦІЇ В НАУКОВИХ БІБЛІОТЕКАХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Анотація. Досліджено розвиток бібліотечної справи, роль і значення бібліотек у вихованні студентської молоді, формуванні її світогляду через роботу окреслених установ. Розглянуто інноваційні форми і методи наукової бібліотеки (на прикладі Наукової бібліотеки НАКККіМ) в умовах європейської інтеграції. Актуальність роботи зумовлена потребою у вивченні й аналізі досвіду наукових бібліотек в цілому й бібліотек вищих навчальних закладів зокрема, що дозволяє на основі діяльності Наукової бібліотеки НАКККіМ показати значимість наукових бібліотек у вихованні студентської молоді.

Ключові слова: наукова бібліотека, новітні форми і методи, формування світогляду студентської молоді, європейська інтеграція, партнерство, бібліотечна справа.

Постановка проблеми. Ще в 20-30-і роки ХХ сторіччя бібліотекам надавали величезного значення. Бібліотека була у суспільстві тим центром, який допомагав людині вижити і, врешті-решт, вистояти.

Коли робітник після роботи інколи не знав, куди йому подітися, він шов до бібліотеки, оскільки там міг просто відпочити.

Нині бібліотечна справа є важливою складовою інформаційної, освітньої та культурної діяльності суспільства, що охоплює аспекти, пов'язані з накопиченням, зберіганням та використанням книжок та інших документних ресурсів.

В Україні функціонує майже 40 тисяч бібліотек різних систем і відомств, зокрема публічних, спеціалізованих і спеціальних центральних бібліотек різного підпорядкування, серед них – наукові при вищих навчальних закладах.

Питанням вивчення проблем виховання студентської молоді в контексті роботи наукової бібліотеки займалася низка науковців, зокрема: О. Андрушко, В. Барабаш, Л. Білик, І. Бойко, Я. Боренько, Г. Васянович, П. Вербицька, В. Вербицький, Г. Галамбош, О. Гевко, С. Гнатенко, О. Жаровська, Б. Ігошев, І. Карпунь, А. Козак, І. Костюк, Л. Курант, Л. Латишева, Н. Логінова, К. Левківський, А. Максютюв, В. Мірошніченко, О. Онопрієнко, С. Параєва, В. Поліщук, Т. Потапчук, З. Сапронова, А. Тарашевська, К. Чорна, Н. Шаповалова, В. Якубовський та інші.

Метою дослідження є вивчення ролі наукової бібліотеки у формуванні інноваційної виховної системи, в основі якої – взаємодія зі студентською молоддю окресленою установою, формування на її основі організаційної культури бібліотеки вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Важливість функцій наукових бібліотек у сучасних реаліях безперечна: так, наукова бібліотека вищого навчального закладу є джерелом навчання і виховання студентської молоді, яка протягом навчання у ВНЗ формує свій світогляд, навчаючись новому ремеслу.

Однак виконувати таку важливу місію надзвичайно важко, оскільки вона передбачає відповідність наукової бібліотеки сучасним вимогам. Перш за все, нині недостатньо підвищення кваліфікації: бібліотечному персоналу приділяється мало уваги, оскільки він не має достатніх знань щодо новітніх інформаційних технологій. Окрім того, недосконалою є нормативно-правова база, спостерігається відсутність ефективної державної політики в галузі бібліотечної справи. Важливою проблемою для наукових бібліотек залишається поповнення фаховою літературою та забезпечення необхідним обладнанням її приміщень. Однак бібліотека є, була і повинна бути дзеркалом освіченості студентської молоді.

У вищому навчальному закладі є різні структурні підрозділи, без яких не може існувати установа, це і кафедри, методичні та наукові центри та ін., але, на жаль, ніколи і ніхто не дає перевагу у навчанні науковій бібліотеці та її фахівцям. Проте, переступаючи поріг навчального закладу, студенти перш за все приходять до бібліотеки, оскільки це їм потрібно для здійснення навчального процесу. Окрім того, наукова бібліотека виконує розвиваючу й виховну роль вже самою своєю діяльністю в освітньому закладі, бо в ній закладені сегменти досвідченості, обізнаності у справі інтелектуальної загартованості.

На початку 2016 року Кабінет Міністрів України ухвалив Стратегію розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 219-р), в якій пріоритетним завданням діяльності бібліотек визначені «дотримання європейських цінностей, інтеграція в європейське співтовариство». Цей документ вимагає від бібліотечних фахівців перегляду заходів, оновлення документації, яка сприяє успішній участі в процесах євроінтеграції країни.

Варто зазначити, що бібліотеки завжди оперативнo реагують на будь-які важливі процеси і події, що відбуваються в Україні та світі. Підтримуючи курс нашої країни на інтеграцію до європейського співтовариства, вони ставлять собі за мету допомогти пересічному громадянину детально ознайомитися із принципами функціонування, напрямками роботи ЄС, політичними взаємовідносинами між країнами-учасниками, тенденціями розвитку держав-членів, привернути увагу користувачів до проблем євроінтеграції України і показати її в різних аспектах.

Щодо наукових бібліотек і, особливо, при вищих навчальних закладах, то тут специфіка діяльності бібліотечних працівників стає іншою. Студентська молодь підготовлена до розуміння проблем сьогодення, відгукуєчись на важливі різноманітні заходи, індивідуальний підхід до кожного, спільну роботу з кафедрами, студентським деканатом, створювані книжкові виставки. Наприклад, «Україна на шляху до Європи» до Дня Європи в Україні; унікальну виставку про зв'язки України з різними країнами під гаслом «Все про Європу: читай, слухай, аналізуй, дізнавайся через європейську інформацію в бібліотеці». Двері бібліотек завжди відчинені для користувачів: небайдужих та зацікавлених молодих людей.

У бібліотеці кожен може отримати найсучаснішу інформацію щодо Європи, долучатися до безмежного світу європейської культури та історії, відкрити для себе і захопитися неповторною літературою та ознайомитися з дивовижним європейським мистецтвом. Виконуючи ці виховні функції бібліотека тісно співпрацює із студрадою, кафедрами тощо.

Зокрема: уточнюється тема та форма масового заходу, обговорюється дата проведення, план підготовки, участь студентського активу, підготовка студентами стінгазет, оголошень. Для проведення заходів бібліотекарі запрошують цікавих людей, готують сценарії, мультимедійні презентації, відеоролики, обов'язково готують книжкові виставки або перегляди літератури.

Одним із основних напрямів виховної роботи є патріотичне та громадянське виховання. Це цілеспрямована виховна діяльність ВНЗ, спрямована на формування у студентів почуття національної гідності, знань про історію, традиції українського народу та сучасний стан розвитку держави, активної життєвої позиції, що забезпечує повноцінний розвиток молоді, охорону і зміцнення її фізичного, психічного та духовного здоров'я. Для прикладу – вечір пам'яті «Вклонімося тим, хто визволяв наше місто», присвячений визволенню міста від фашистських загарбників. Студрада взяла в ньому активну

участь – конкурс плакатів, відеоінтерв'ю з ветеранами Другої світової війни, мешканцями міста.

Тож наукова бібліотека ВНЗ повинна впроваджувати інноваційний підхід до форми та методів роботи, підтримуючи активну позицію серед студентів: завжди актуальним буде партнерство бібліотечної студради та студентського самоврядування з питань розвитку духовності та утвердження високих моральних цінностей, політичної культури, формування здорового способу життя студентської молоді.

Бібліотеки України, зокрема й наукові, є важливими складовими культурного, інформаційного, освітнього простору. Діяльність наукових бібліотек забезпечує збереження історичної й культурної пам'яті людства. Завдяки бібліотекам громадяни отримують можливість долучатися до інформації та знань, до національного надбання та цінностей світової культури.

Нині бібліотеки задовольняють запити користувачів не лише на книжки, а й на інформацію з питань права, соціальної сфери і інших галузей, використовують при цьому сучасні бази даних, матеріали місцевих органів влади, готуючи фактографічні, оглядово-аналітичні матеріали у своїй роботі.

Навчальний процес у ВНЗ тісно пов'язаний з процесом виховання студентів. Адже вища школа є не просто складовою системи освіти, професійної підготовки громадян чи засобом їх соціалізації. Місія навчального закладу – надати майбутнім молодим спеціалістам фахові знання та всебічно сприяти гармонійному розвитку особистості студента.

Висновки. Основними напрямками виховної роботи у вищій школі є: формування наукового світогляду; громадянське та патріотичне виховання; правове виховання; моральне виховання; художньо-естетичне, трудове, фізичне виховання; професійне виховання. Засобами і формами реалізації цих напрямів роботи є диспути, вечори, бесіди, свята, лекції, зустрічі. Проведенню цих заходів велику допомогу надає Наукова бібліотека. Адже бібліотека ВНЗ, окрім забезпечення якісного і оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування користувачів, сприяє вихованню гармонійної, морально досконалої особистості.

Список використаних джерел

1. **Бездольна Л.** Години освіченості як складова культурно-просвітницької роботи університетської бібліотеки // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2018. № 2. С. 19–23.
2. **Вилегжаніна Т.** Публічна бібліотека «третє місце» в публічному просторі // Бібліотечна планета. 2018. № 2 (80). С. 4–6.
3. **Грабар Н., Бездольна Л.** Години освіченості – новий формат спілкування зі студентами // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2016. № 2. С. 33–37.
4. **Грищенко Т., Єтенко Н.** Принципи інформаційно-бібліотечного обслуговування студентів ВНЗ : орієнтація та вимога сучасності // Вища школа. 2016. № 6. С. 69–79.

5. Гумовська О. Інноваційний підхід до форм і методів роботи бібліотеки вищого навчального закладу // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2016. № 2 (4). С. 37–38.

6. Капустян С. Поняття світогляду у сучасному філософсько-педагогічному дискурсі // Вища освіта України. 2017. № 3. С. 43–49.

7. Сучасні форми роботи в бібліотеках (інформація до словника успішного бібліотекаря) // Бібліотечна планета. 2014. № 4. С. 14–17.

8. Скаченко О. Національно-патріотичне виховання молоді в бібліотеці вищого навчального закладу // Бібліотечна планета. 2016. № 3. С. 5–7.

9. Реалізація державної політики в галузі культури. Аналітичний звіт Міністерства культури України за 2013 рік. 2014. С. 74–78.

Антонина Петровна Филина,

*к.фил.н., ведущий библиотекарь, Научная библиотека Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств, ул. Энтузиастов, дом 21, кв. 98, г. Киев, 02154, Украина
library@dakkkim.edu.ua*

Алла Валентиновна Скабодина,

*заведующая, Научная библиотека Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств, ул. Московская, дом 39, кв. 41, г. Киев, 01015, Украина
alskabodina@gmail.com*

Інновації в наукових бібліотеках вищих навчальних закладів в умовах європейської інтеграції

Аннотация. Исследовано развитие библиотечного дела, роль и значение библиотек в воспитании студенческой молодежи, формировании ее мировоззрения в работе определенных учреждений. Рассмотрены инновационные формы и методы научной библиотеки (на примере Научной библиотеки НАРККИИ) в условиях европейской интеграции. Актуальность работы обусловлена необходимостью изучения и анализа опыта научных библиотек в целом и библиотек высших учебных заведений в частности, что позволяет на основе деятельности Научной библиотеки НАРККИИ показать значимость научных библиотек в воспитании студенческой молодежи.

Ключевые слова: научная библиотека, новейшие формы и методы, формирование мировоззрения студенческой молодежи, европейская интеграция, партнерство, библиотечное дело.

Antonina Filina,

*Ph.D., Leading Librarian, Scientific Library of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts, Enthusiast str., h. 21, sq. 98, Kyiv, 02154, Ukraine
library@dakkkim.edu.ua*

Alla Skabodina,

*Manager, Scientific Library of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts, Moscowska str., h. 39, sq. 41, Kyiv, 01015, Ukraine
alskabodina@gmail.com*

Innovation in scientific libraries of higher educational institutions conditions of european integration

Annotation: The development of library work, the role and importance of libraries in the education of student youth, the formation of the worldview of the

latter due to the work of certain institutions are studied. The innovation forms and methods of the scientific library (on the example of the Scientific Library of NAMSKaA) in the conditions of European integration are considered. The relevance of the work is conditioned by the need to study and analyze the experience of scientific libraries in general and libraries of higher educational institutions – in particular, which, in the basis of the activity of the NAMSKaA, allows to show the importance of scientific libraries in the education of student youth.

Keywords: *library, newest forms and methods, formation of the world outlook of student youth, European integration, partnership, library business.*